

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. המסית זה הדיוט והמסית את ההדיוט אמר יש יראה במקום פלוני כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה.....2
- ב. כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהם חוץ מזו.....3
- ג. אמר לשנים הן עדיו ומביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו.....3
- ד. אמר לאחד הוא אומר יש לי חבירים רוצים בכך.....4
- ה. והלה אומר לו והוא אומר לו היאך נניה את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים.....4
- ו. אם חוזר בו הרי זה מוטב.....6
- ז. האומר אעבוד אלק ואעבוד נלך ונעבוד אזבח אלק ואזבח נלך ונזבח אקטיר אלק ואקטיר נלך ונקטיר אנסך אלק ואנסך נלך וננסך אשתחווה אלק ואשתחווה נלך ונשתחווה.....6
- ח. נביא שהדיח בסקילה.....7
- ט. מדיחי עיר הנדחת בסקילה.....8
- י. המדיח זה האומר נלך ונעבוד עבודה זרה.....8
- יא. המכשף העושה מעשה חייב ולא האוחז את העינים ... שנים לוקטין קשואין אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב ... מכשפה אחד האיש ואחד ... אף כאן בסקילה.....12
- יב. בלמיהם אלו מעשה שדים בלחמיהם אלו מעשה כשפים...דקפיד אמנא שד דלא קפיד אמנא כשפים.....16
- יג. העושה מעשה בסקילה האוחז את העינים פטור אבל אסור מותר לכתחלה כדרב חנינא ורב אושעיא כל מעלי שבתא הוו עסקי בהלכות יצירה ומיברי להו עיגלא תילתא ואכלי ליה.....19

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף סז.

א. המסית זה הדיוט והמסית את ההדיוט אמר יש יראה במקום פלוני כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה

המסית אחד¹ מישראל בין איש בין אשה, הרי זה נסקל אע"פ שלא עבד המסית ולא המוסת עבודת כוכבים, אלא מפני שהורוהו לעבוד².

המסית³ אחרים לעבדו, ואמר להם עבדוני אם עבדוהו נסקל, ואם לא עבדוהו אע"פ שקיבלו ממנו, ואמרו הן, אינו נסקל⁴.

אבל אם⁵ הסית לעבודת איש אחר, או לשאר מיני עבודת כוכבים, אם קבל ממנו ואמר הן⁶ נלך ונעבוד, אף על פי שעדין לא עבד, שניהן נסקלין המסית והמוסת, שנאמר (דברים יג פסוק ט) לא תאבה לו ולא תשמע אליו הא אם שמע ואבה חייב.

אע"ג שבכל⁷ חייבי מיתות בי"ד מצוה בתחילה ביד העדים להורגו, במסית מצוה ביד המוסת להורגו, שנאמר (שם פסוק י) יִדָּךְ תִּהְיֶה בוֹ בְּרֹאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוֹ וגו'.

¹ רמב"ם עבודת כוכבים פ"ה ה"א

² ועיין בספר משנת חכמים מצוה כב (צפנת פענח סק"א) דהא דמבואר בחולין ד ע"ב, כי יסיתך, אין הסתה אלא ע"י אכילה ושתיה, אינו לעיכוב, רק דהש"ס קאמר דדרך הסתה בכך, אבל בלא אכילה ושתיה ג"כ הוי הסתה

³ רמב"ם שם הלכה ה

⁴ שמן הסתם אין בני אדם נמשכין אחריו שאומרים מה שונה הוא להיות אלוה יותר ממנו ומה שאמרו לו הן אחובי עליה (גמ' סנהדרין סא ע"ב ובמאירי שם ועיי"ש בלקוטי הלכות

⁵ רמב"ם שם

⁶ משמע שאם לא אמר אין חייב המסית ומשמע דבעינן למימר הן נלך ונעבוד אבל הן לבר אינו חייב אבל במנחת חינוך אות י משמע דס"ל דכונת הרמב"ם שהו או שאמר הן או שאמר נלך ונעבוד ועיין לעיל שדעת הלקוטי הלכות שבהן לבר אינו חייב ועיין מרגליות הים סנהדרין סא ע"א אות ו בשם היר"מ דבעינן שיאמר המוסת כדי לחייב המסית אלך ואעבוד

⁷ רמב"ם שם הלכה ד

⁸ ועיין ברמב"ם פי"ד מסנהדרין ה"ח שכתב "מי שעמד על נפשו ולא יכלו בית דין לאוסרו עד שימיתוהו במיתה שהוא חייב בה הורגין אותו עדיו בכל מיתה שיכולין להמיתו בה מאחר שנגמר דינו ואין רשות לשאר העם להמיתו תחלה לפיכך אם נקטעה יד העדים פטור" וכו' א"כ כאן אם נקטעה יד המוסת פטור, וגדם מתחילתו חייב. וצ"ע שלא ביאר הרמב"ם דין זה, דשם גבי עדים הוה ליה לכתוב ובמסית נקטעה יד המוסת וכו' ונראה דכאן דהתורה כתבה דמצוה ביד המוסת דכתיב ידך וגו', אין מצוה ביד העדים כלל, רק במוסת, ונפקא מינה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

המסית שנתחייב? מיתה צריך הכרזה, וכותבין לכל המקומות שזה נהרג בבית דין מפני שהיה מסית, ואין צריך להמתין עד הרגל.

בן נח¹⁰ שהסית אינו בכלל דין מסית, ואינו חייב¹¹ כלל, וכן ישראל שהסית את בן נח פטור דכתיב (שם פסוק ז) כִּי יִסְתָּף אֶחָיֶךָ כִּי יִסִּיתְךָ אֶחֶיךָ וְגו'.

ב. כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהם חוץ מזו

כל חייב¹² מיתות שבתורה, אין מצוה להכמין להם¹³ חוץ מן המסית שמצוה להכמין, לו לפיכך אם לא רצה המסית לומר בפני אחרים מכמינין בחומר מחביאים ואורבים לו עדים.

ג. אמר לשנים הן עדיו ומביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו

אם הסית לאחד, ויש עד, ונקטעה יד המוסת, פטור, ולא אמרינן דתתקיים יד העדים על פי העד השני, דכאן הוא המצוה רק במוסת כדכתיב, (מנחת חינוך שם אות יג) ועיין אור שמח על הרמב"ם עכו"ם כאן וז"ל "אם נקטעה יד המוסת יעויין תוספות יום טוב סוף נגעים שהעיר בזה ונראה כיון דנקטעה יד העדים קודם גמר דין חייב דיד שהיתה כבר ורק בנקטע אחר שנגמר דינו, וכיון שכן במסית דאין מחזירין דינו לזכות אף במעו כל שכן אם נקטע יד המוסת אחר גמר דין דלא מיפטר ואין מחזירין אותו לזכות ונסקל"

⁹ רמב"ם ממרים פ"ג ה"ח ובכסף משנה שם

¹⁰ מנחת חינוך שם אות ב

¹¹ דכל התורה לישראל נאמרה, וגם בלאו נאמר וכל ישראל וגו' ולא וגו', א"כ הוא רק לישראל. אף דבן נח מצווה על עבודה זרה, היינו שלא לעבוד, אבל על הסתה אינו מצווה כלל (שם)

¹² רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ה הלכה ג, סנהדרין פרק יא הלכה ה

¹³ והנה בכל התורה כולה בודאי הורגין אף בהיו העדים בהכמנה, דלא מצינו שיהיה העובר עבירה צריך לראות את העדים, וכיון שעדים רואים אותו נהרג. ואי משום התראה, די על פי אשה ואפילו מפי עצמו, עיין ברמב"ם פ"ב מסנהדרין ה"ב, ובמכות ו' ע"ב. רק אין מצוה להכמין לו ולרדפו, והרבה שלוחים לו ית' לענוש אותו (מנחת חינוך שם אות ט)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הסית¹⁴ לשנים¹⁵ יחד¹⁶ הרי הן עדיו¹⁷ והן מביאין אותו לבית דין¹⁸ ומעידין עליו שכך אמר להן וסוקלין אותו.

וכן אם הסית לאחד¹⁹, והיה אחר עמו הרי הם עדין וסוקלין אותו²⁰.

ד. אמר לאחד הוא אומר יש לי חברים רוצים בכך

המסית²¹ לאדם אחד, חייב המוסת לאמר אליו יש לי חברים שרוצים בכך אמור להם גם כן, וזה יעשה כדי שיעידו עליו שנים ויהיה נידון על פי בית דין.

ה. והלה אומר לו והוא אומר לו היאך נניח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים

כיצד מכמינין²² כלומר מחביאים ואורבים לו, המוסת מביא שנים²³ ומעמידן במקום אפל כדי שיראו המסית וישמעו דבריו, ולא יראה אותם, והוא אומר

¹⁴ רמב"ם שם

¹⁵ במרגליות הים סנהדרין כאן אות ו הוכיח מזה דבמסית לא בעינן עדות שאתה יכול להזימה שהרי לרמב"ם עדות פח"י ה"ב אם היה הכחשה יחד עם ההזמה אין להם דין זוממין וא"כ כאן אם יאמרו על העדים עמנו הייתם א"כ מכחישים גם גופה של עדות כיון שאם הם לא היו שם את מי הסית אותו המסית וא"כ אין דין הזמה וע"כ דלא בעינן עדות שאתה יכול להזימה ועיין מנחת חינוך שם אות ו

¹⁶ דאל"ה הרי היא עדות מיוחדת שאין חייב בדיני נפשות ודלא כלח"מ שם שכתב דאירי שהסית כל אחד לבדו כי היכי דלא ליחשב רבים (מנחת חינוך שם אות ד) וכן מדויק ברש"י סנהדרין סו ע"א ד"ה אמר לשנים "יחד הן עצמן" וכו'

¹⁷ וצריכים להיות עדים כשרים ככל דיני עדות אבל אם הם פסולי עדות באיזה פסול שפסולים לדיני נפשות, פסולים גם כאן, דאין חומרא במסית משאר דיני נפשות רק מה שמפורש בש"ס, (מנחת חינוך שם אות ו)

¹⁸ עיין שו"ת רע"א סי' רי"א שהקשה דמדין זה מוכח דהניסת אינו בעל דין כיון שיכול להעיד וא"כ איך משכחת ניסת ע"י קרוב או כדכתיב כי יסתך אחיך בן אמך וכו' הא הניסת יפסול העדים מדין נמצא אחד מהם קרוב או פסול עיין מכות פ"ד ובראשונים שם וצ"ע

¹⁹ משנת חכמים מצוה כב יבין שמועה סק"ב

²⁰ ובזה גם התו"ט המובא לקמן שגבי הכמנה בעי' דוקא שנים מוסתים או שני עדים אבל לא המוסת ועד אחד הכא שלא בהכמנה מודה (מנחת חינוך שם אות ו)

²¹ רמב"ם שם

²² רמב"ם שם

²³ בתו"ט סנהדרין פ"ז מ"י כתב "ולא סגי בחד ואותו שאומר לו. כיון שמקילין בהכמנה. מה שא"כ בשאר מיתות ב"ד. ומשום הכי נמי ביחיד צ"ל לו היאך נניח" אבל במשנת חכמים שם ביבין שמועה סק"ב ובמנחת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

למסית – אמור מה שאמרת לי ביחוד, והוא אומר לו, והמוסת משיבו²⁴ – היאך נניח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד את העצים ואת האבנים, אם אמר לו כך היא חובתנו וכך יפה לנו, העומדים שם ברחוק מביאין אותו לבית דין וסוקלים אותו.

ואין המסית²⁵ צריך התראה גמורה כשאר חייבי מיתות בי"ד, אבל התראה קצת צריך²⁶, בכך שאומרים לו היאך אבינו שבשמים ונעבוד עצים ואבנים. וי"א²⁷ שאם רואה העדים בפניו, אין צריך גם לזה דשני העדים עצמם הם התראה.

אמנם אם התרו בו צריך להתרות בו משום אזהרת (דברים יג פסוק יב) וְלֹא יוֹסֵפוּ לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הָרַע הַזֶּה בְּקִרְבָּךְ או משום אזהרת²⁸ (שמות כג פסוק יג) וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תִזְכְּרוּ לֹא יִשְׁמַע עַל פִּיךָ שֶׁהֵם אֲזָהָרָה לַמִּסִּית, אבל אם התרו בו משום לאו אחר, שאינו אזהרה למסית פטור²⁹.

חינוך שם אות ו דחו דבריו וס"ל שאפילו המוסת ועוד אחד מצטרפים גם כאן בהכמנה ועיין במרגליות הים סנהדרין סז ע"א אות ד דמש"כ דבעינן שנים משון דאל"ה לא תהיה עדות מכוונת ואם לא יראו העדים זה את זה אינם מצטרפים וא"כ אם עד אחד מוכמן ואחד עם המסית א"כ לא יראו זה את זה ובמיוחד שהעד מוכמן במקום אפל אבל בשנים שיהיו מוכמנים יחד יראו זה את זה ועיין קצות החשן סי' פא ס"ק יג.
²⁴ עיין ביד רמה סנהדרין שם דמה שצריך לומר לו זה רק בהכמנת עדים ולא בכל מוסת כיון שהכא שאין עדים בפניו אם חזר בו או שתק מסתמא עשה באמת תשובה אבל שלא בהכמנה גם אם חזר בו הוא מחמת פחדו מהעדים

²⁵ תוס' סנהדרין ח ע"ב ד"ה בעדה

²⁶ ועיין ברש"י בסנהדרין ח' ע"ב ד"ה ושאר כל חייבי מיתות, שכתב, ונהרג בלא התראה ע"י הכמנת עדים. וכן ברש"י ס"ז ע"א בסוף ד"ה ולא זו, שכתב, כל חייבי מיתות צריכים התראה, וזה נהרג בהכמנה משמע דאין צריך התראה כלל אמנם אולי אפשר לדחוק דכוונתו שאינו נהרג בהתראה כשאר חייבי מיתות אלא מספיק כנוסח המוזכר שם במשנה האידך נניח את אלוקינו וכו' וצ"ע אמנם בחינוך כאן משמע דא"צ התראה כלל שכתב "ומה שאמרו שהמסית אינו צריך התראה מפני חומר ענינו שהוא ענין רע, וכמו כן אמרו זכרונם לברכה (כתובות לג ע"א) בעדים זוממין שאינן צריכים התראה לרוב רעתם" ובעדים זוממין א"צ התראה כלל עיין כתובות שם ובראשונים על הסוגיא ובמור וב"י חו"מ סי' לח

²⁷ יד רמה סנהדרין סז ע"א

²⁸ מנחת חינוך שם אות ג ח דבמסית עוברים על הלאו דלא ישמע ג"כ, כיון דעל פיך משמע מסית כמו מדיח, מה לי מדיח מה לי מסית מישמע על פיך.

²⁹ "דדעת רש"י בשבועות כ ע"ב ד"ה ואזהרתיה, דהתראה בכל החיובים צריכים להתרות בו משום הלאו שבתורה, וכתבתי אף דברמב"ם פי"ב מסנהדרין ה"ב אינו מבואר זה, ונראה מדבריו דאין צריך להתרות בו משום הלאו המבואר בכתוב רק דמתרינן בו שהוא עובר עברה וחייב עליה עונש, מ"מ הרמב"ם מודה אם התרו בו משום לאו אחר אינו התראה כלל אף לשיטתו כי סבר דמלעיגין עליו, וראיה מדברי התוס' בבבא קמא ב ע"א ד"ה ולרבי אליעזר, ומדברי התוס' במסכת שבת עג ע"ב ד"ה משום זורע, א"כ אף לפי מאי דקיימא לן מסית אין צריך התראה מ"מ אם התרו בו משום לאו אחר מגרע גרע ואינו חייב, כי סובר שמלעיגין עליו כמו שמבואר בתוס' במקומות הנזכרים לעיל" (שם) ועיין שם מצוה לב אות ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ו. אם חוזר בו הרי זה מוטב

אם חוזר בו המסית³⁰, או אפילו אם המוסת משיבו, היאך נניח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד את העצים ואת האבנים, והמסית שותק, פטור³¹. אבל אם אמר כך היא חובתנו וכך יפה לנו חייב סקילה. וי"א³² שאם היו שם שני עדים בפניו אין מועיל חזרתו³³.

ז. האומר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד אזבח אלך ואזבח

נלך ונזבח אקטיר אלך ואקטיר נלך ונקטיר אנסך אלך

ואנסך נלך וננסך אשתחזה אלך ואשתחזה נלך ונשתחזה

המסית³⁴ שהסית בין בלשון רבים בין בלשון יחיד הרי זה נסקל, כיצד האומר לחבירו אעבוד כוכבים, ומשמעות דבריו שרוצה שחבירו יבוא אחריו³⁵, או אלך³⁶ ואעבוד, נלך³⁷ ונעבוד בעבודה פלונית, שדרך אותה עבודת כוכבים להעבד בה, וכן אם אמר אזבח, אלך ואזבח, נלך ונזבח, או אקטיר, אלך ואקטיר, נלך ונקטיר, או אנסך, אלך ואנסך, נלך וננסך, או

³⁰ רמב"ם שם הלכה ג

³¹ ועיין בספר משנת חכמים שם הקשה למה אם חוזר בו פטור, הא מסית חמור מעבודה זרה, וקיימא לן (רמב"ם כאן פ"ג ה"ד) מגדף ועובר עבודה זרה דאומר לו אלי אתה לא מהניא חזרה תוך כדי דיבור, א"כ אמאי מהני כאן, ובפרט דהוי לאחר כדי דיבור דשאלת שלום כיון דאומר היאך נניח וכו'. ותירץ כיון דזה הוי התראה כמו שכתבו התוס', א"כ בחזר אינו חייב על דיבור הראשון כיון דלא היתה התראה כלל

³² יד רמה שם

³³ כיון שמסתמא רק מחמת פחד העדים חוזר בו

³⁴ שם הלכה ב

³⁵ בכסף משנה, הקשה היאך הוא מסית אם אומר אלך וכו' או אעבוד וכו', כיון שאינו מסית לאחר כלל דאינו אומר לו תעבוד או תזבח וכו', ותירץ שאמר אעבוד ואתה אחרי או אזבח ואתה אחרי וכו'. ועיין בספר סדר משנה שמביא דברי הפרי חדש שאין צריך לומר בפירוש ואתה אחרי, אלא אם משמעות דבריו שהוא מסיתו חייב ועיין מרגליות הים סנהדרין סז ע"א דמסית הוא לשון גירוי שמנרה הניסת לע"ז וא"כ אם ע"י אמירתו אלך ואעבוד רוצה חבירו ג"כ כגון שמתאר כמה טוב לעבוד לאותה ע"ז א"כ זהו בכלל מסית

³⁶ אע"ג שמחוסר הליכה ואיכא למימר שחזר בו (רש"י סנהדרין ד"ה אלך)

³⁷ אע"פ שכלל עצמו עם אחרים ואיכא למימר הני אחרים לא אזלי והא עצמו נמי לא ליזיל (רש"י שם ד"ה נלך)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אשתחזה, אלך ואשתחזה, נלך ונשתחזה³⁸, או אלך ואקבל, באלוה³⁹, נלך ונקבל באלוה⁴⁰, הרי זה מסית⁴¹.

האומר⁴² לחברו תלך ותעבוד, תלך ותזבח וכו', אין זה מסית, כיון שהוא בעצמו אינו מכליל עצמו⁴³.

ח. נביא שהדיח בסקילה

כבר התבאר שהמסית⁴⁴ אחד מישראל בין איש בין אשה הרי זה נסקל⁴⁵, וזהו בין שהיה המסית הדיוט, בין שהיה נביא, בין שהיה המוסת יחיד, איש או אשה, או יחידים, מיתתו בסקילה.

³⁸ בד' עבודות אלו לא הזכיר כדרך עבודתו כיון שחייב באלו אפילו שלא כדרך עבודתו כמבואר בל"ת ה' אע"ג שכאן גבי המסית לא כתב נקבל באלוה. ובפ"ד הל' ה' גבי עיר הנדחת כתב או נלך ונקבל באלוה וכו' נראה דאף כאן הדין כן, כיון דעל קבלת אלהות חייב העושה, הוא הדין המסית, כיון שהסיתו לעבודה שחייבים מיתה. והרמב"ם לא חשש לכתבו, שסמך על מה שכתב בפ"ד גבי מדיח, הכא נמי. ומ"מ קצ"ע, דבספרי (פרשת מסית) מרבינן ארבע העבודות מקרא, דבכתוב מבואר נלכה נעבדה וגו' היינו כדרך עבודתה, וצריך ריבוי על ארבע עבודות, א"כ כיון דזה לא נתרבה א"כ מנלן. אך באמת גבי מדיח ג"כ כתיב בלשון עבודה, ומ"מ חייב בארבע עבודות כמבואר ברמב"ם, ואפשר דילפינן הדחה ממהסית, עיין בסנהדרין פ"ט ע"ב, וקבלת אלהות ג"כ מבואר ברמב"ם גבי מדיח, וקצ"ע (מנחת חינוך שם אות ה)

⁴⁰ מבואר דעל עבודות שאין חייבים עליהן מיתה אינו חייב המסית ג"כ כגון מגפף וכו', עיין ברמב"ם פ"ג. וכן מבואר בספרי כאן להדיא, יכול אף המגפף וכו' ת"ל וכו' (מנחת חינוך שם אות ה)

⁴¹ ועיין בלקוטי הלכות סנהדרין סא ע"א (כט ע"א) בסוגריים בעין משפט אות ב שדייק ברש"י וברמב"ם שהניס צריך לומר אלך ואעבוד אבל אם אמר רק הן על דברי המסית אין המסית חייב (ובמנחת חינוך שם אות י כתב גם בדעת הרמב"ם שחייב באמר הן) אבל דעת תוס' שם ד"ה ומר סבר שאפילו אם לא שמעו לו כלל חייב כיון שהיו יותר מסית משום שיותר ממשכי אבתריה ורק גבי מסית לעבוד לעצמו שלא שמעי ליה כ"כ בזה איירינן בגמ' שם ועיין במאירי סז ע"א וז"ל "והלה משיבו וזה אומר לו והאין נניח אלהינו שבשמים לעבוד עצים ואבנים אם חוזר בו או שתק הרי טוב אחר שהניסת לא קבל את דבריו ואם לא חזר בו אף על פי שהניסת לא קיבל את דבריו ואומר כך הוא חובתינו כך הוא יפה לנו העומדין מאחורי הגדר מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו" מוכח שצריך שהניסת ישמע לו רק שאם לא קיבל הניסת דבריו והא בכל זאת מחזיק בו ואינו חוזר חייב אפילו שלא שמע לו וכן משמע במאירי בסוגיין וז"ל "הא כל שהיה מסית לעבודת אחר מכיון שניסתו לו נסקל הוא והניסת לו" אמנם אפשר שכתב כיון שניסתו לו כדי לחייב הניסת סקילה

⁴² מנחת חינוך שם אות ז

⁴³ והסברא נותנת כן, דלא מימשך בתריה כיון דהמסית בעצמו אינו עובדה (שם)

⁴⁴ רמב"ם עבודת כוכבים פ"ה ה"א

⁴⁵ ועיין בספר משנת חכמים מצוה כב (צפנת פענח סק"א) דהא דמבואר בחולין ד ע"ב, כי יסיתך, אין הסתה אלא ע"י אכילה ושתייה, אינו לעיכוב, רק דהש"ס קאמר דדרך הסתה בכך, אבל בלא אכילה ושתייה ג"כ הוי הסתה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ט. מדיחי עיר הנדחת בסקילה

ודוקא שהסית⁴⁶ יחידים, ואפילו הרבה אם הסיתם בפני עצמם, אבל אם הסית רבים, אינו חייב כלל⁴⁷, עד שיתקיימו בו התנאים המבוארים להלן בדין מדיח.

י"א⁴⁸ שרבים היינו שלושה, והמסית שלושה אינו בכלל מסית, ואינו חייב אא"כ יושלמו בו דיני מדיח, וי"א⁴⁹ שרבים היינו עשרה.

המסית את רוב אנשי העיר, הרי זה מדיח ואינו נקרא מסית.

י. המדיח זה האומר נלך ונעבוד עבודה זרה

אסור להדיח⁵⁰ בני ישראל אחר עבודה זרה, ולורז אותם על כך, ואף על פי שהמדיח הזה לא יעבדנה ולא יעשה לה פעולה מן הפעולות, רק הקריאה לבד.

⁴⁶ מנחת חינוך מצוה תסב אות ד

⁴⁷ ואפשר דהטעם דרבים לא מימשכי, וגזירת הכתוב הוא

⁴⁸ מנחת חינוך שם אות ד וראיתו "דאי אפשר לומר (דרבים) היינו שנים, דהא מבואר במשנה בסנהדרין ס"ז ע"א אמר לשנים הן עדיו וכו', וכן מבואר ברמב"ם כאן סוף ה"ב, ואי אפשר לומר דהסית כל אחד בפני עצמו, דא"כ היאך מעידין עליו הא הויא לה עדות מיוחדת בדיני נפשות ואינה עדות כלל, ואעפ"י שמסית המור לענין התראה, מ"מ אין לנו רק מה שנתפרש בש"ס, ופשיטא דלכל שאר הדברים שזה לדיני נפשות. על כרחך לשנים (ביחד) הוי יחידים, ורבים היינו שלשה, כמבואר ביו"ד סי' רכ"ח סכ"א גבי נדר על דעת רבים דהיינו שלשה, ועיין בגיטין מ"ו ע"א. וראיתי בלחם משנה כאן שכתב חילוק זה, בין אם המוסת יחיד דחייב המסית, ובין אם הם רבים אינו חייב כמו שמבואר בפ"ד, וכתב, מה שמבואר ברמב"ם כאן יחידים היינו לכל אחד בפני עצמו, וכן מה שכתב הרמב"ם המסית לשנים הן עדים היינו כל אחד בפני עצמו וכו'. והוא תמוה, היאך יכולים להרגו בעדות מיוחדת, על כרחך מדמבואר במשנה דלשנים הוי מסית אלמא דנקראו יחידים, ולשלשה דמצינו דנקראו רבים לא הוי דין מסית וצריכים כל התנאים של עיר הנדחת."

⁴⁹ משנת חכמים במצוה כ"ב (צפנת פענח ס"ק ו') מביא בשם מהר"א שמיין דעד עשרה הוי יחידים
⁵⁰ חינוך מצוה פז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מדיחי עיר⁵¹ מישראל הרי אלו נסקלין⁵², אע"פ שהם עצמם לא עבדו עבודת כוכבים אלא הדיחו את יושבי עירם, עד שעבדו אותה, ואזהרה⁵³ למדיח מנין שנאמר (שמות כג פסוק יג) לא יִשְׁמַע עַל פִּיךָ.

ואם המדיחים עצמם עבדו מיתתם בסקילה ויש מסתפקים שמא מיתתם בסייף⁵⁴

והוא שעבדו⁵⁵ המורחים⁵⁶ עבודת כוכבים או שקבלו עליהם באלוה אבל אם לא עבדו המורחים אינו בכלל מדיח⁵⁷ ואין חייב סקילה.

ואינו נקרא⁵⁸ מדיח א"כ הדיח ואמר נלך ונעבוד בעבודה פלונית שדרך אותה עבודת כוכבים להעבד, או נלך ונזבח, או נלך ונקטר, או נלך וננסך, או נלך ונשתחוה, או נלך ונקבל באלוה, ויהיו המדיחין מאותה העיר⁵⁹,

⁵¹ רמב"ם עבודת כוכבים פ"ד ה"א

⁵² אע"ג שאנשי העיר שהודחו מיתתם בסייף

⁵³ ונראה פשוט דאזהרה שהוציא למדיח, היינו באופן דשייך דין עיר הנדחת, אבל בענין דאין נדונין כנדרים והמדיחים אין נדונין כמדיחים, אינם בכלל אזהרה זו (מנחת חינוך מצוה פז אות א)

⁵⁴ בספר משנת חכמים סי' י"ט (צפנת פענח סק"א) נסתפק אם המדיחים בעצמם עבדו ג"כ בתוך אנשי העיר, אם יש עליהם דין מדיחין או הדר דינם כנדרין. ואף דבכל מקום מי שנתחייב מיתה חמורה וקלה נידון בחמורה (סנהדרין פ"א ע"א), וכאן בתורת מדיח היה עליהם מיתה חמורה סקילה, וא"כ היאך נקל לידון בסייף, מ"מ עיר הנדחת בעצמה, כל זמן שלא עבדו רובם בסקילה, ואחרי זה כשהיא רוב נשתנה דינם לסייף שהיא קלה, הכא נמי, ע"ש. ועיין מנחת חינוך מצוה תסד אות טז שכתב "ולפענ"ד מצד הסברא דין מדיחין עליהם, דגזירת הכתוב הוא דמדיחין בסקילה, ומה לי אם עבדו ג"כ, מ"מ הם מדיחים, והנשים והטף שלהם אין נהרגין דאין עליהם תורת נדרין כלל. ואם הנדרין נעשו מדיחין ג"כ דינם בסקילה כדן מדיח

⁵⁵ משנת חכמים סי' יט יבין שמועה אות א)

⁵⁶ ועיין מרכבת המשנה ח"א הל' יסוה"ת פ"ט ה"א דס"ל שא"צ שכלם יעבדו אלא אפילו עבד אחד מהם חייבים

⁵⁷ אמנם הלאו דלא ישמע וגו' עובר אף בלא עבדו המורחים, ומ"מ אין לוקין דהוי ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת בין דין או לאו שאין בו מעשה (מנחת חינוך מצוה תסד אות ב)

⁵⁸ שם ה"א – ב משנת חכמים סי' יט

⁵⁹ ואינו מבואר ברמב"ם כמה צריכים המדיחים לדור בעיר, וגבי המודחין מבואר בסנהדרין קי"ב ע"א וברמב"ם כאן ה"ט דבשלישים יום נקראו יושבי העיר, אבל כאן נלמד מתיבת עירם, נראה דצריכים לדור בעיר שנים עשר חודש, כמו שמבואר בסוגיא כאן הא להוי מבני מתא שנים עשר חודש והא להיות מיתבי מתא שלישים יום, ויושבי העיר הוי שלישים יום כמבואר לקמן, אבל עירם אפשר אינו נקרא רק אם דרין שנים עשר חודש כמבואר בגמרא כאן גבי מודר הנאה מבני העיר שנים עשר חודש, הוא הדין עירם נקראו בשנים עשר חודש כן נראה, דנקראים בני העיר כמבואר בש"ס (מנחת חינוך שם אות ט)

ועיין אור שמח שם הלכה ב וז"ל נראה דאף נשתהו שלישים יום לא מיקרי מקרבך ואף על גב דבכלל נדרים איתי כדפסק לקמן הלכה ט' ויותר נראה דבעי שיהיה מבני העיר דדיירי במתא דהא הגמרא מחלק דבני העיר ב"ב ולא סגי בשלישים יום. ואף ב"ב חודש לא סגי אם לא יש להם דירה שלהם דאינה חוזרת ביוכל ואז מקרי

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ומאותו השבט⁶⁰, שנאמר (דברים יג פסוק יד) מקרבך ויהיו המדיחים
שנים⁶¹ ויותר שנאמר (שם) יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את ישיבי
עירם לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעתם וידיחו את יושבי
עירם והודחו על ידיהם כל⁶² העיר או רובה⁶³ של עיר ממאה עד רובו של
שבט⁶⁴ שאז אם היו שם עדים והתראה⁶⁵ נסקל.

אבל אם הודח רובו של שבט דנין אותם כיחידים, שנאמר ישיבי עירם לא כפר קטן ולא
כרך גדול, וכל פחות ממאה כפר קטן, ורובו של שבט כרך גדול, ואינו נקרא מדיח, וגם
מסית אינו כיון שהסית רבים.

וכן אם⁶⁶ הדיחוהו בלשון יחיד שאמר אלך ואעבוד⁶⁷ אין לו דין מדיח.

מקרבך, וזה מורה לשון הגמרא לא דנפלה ליה בירושה א"נ במתנה מידי דאינו חוזר ביובל אבל על ידי מכר
ושכירות לא מיקרי מקרבך כן נראה לי"

⁶⁰ ויש לספק אי שבט אפרים ומנשה נחשבים כשנים לענין זה, או אפשר דשנים אלו נחשבים כאחד, עיין
בהוריות ו' ע"ב דקאמר רבא לנחלה הוקשו וכו'. ועיין ברמב"ם פ"ג משננות סוף ה"ב דפוסק שם כרבא דהם
כשבט אחד, והרמב"ם סתם כאן, וצ"ע (שם אות ט)

⁶¹ עיין מרכבת המשנה שם דס"ל שלגבי לעשותם עיר הנדחת בעינן שנים אבל לחייבם סקילה משום מדיח
מספיק אחד

⁶² ועיין בחינוך מצוה פז שדוקא כשמדיח שני אנשים או יותר נקרא מדיח ובמנחת חינוך שם הקשה עליו
"ולדידי קשה כל הני מילי, דלדעתי כל שאין אנו דנין בו עיר הנדחת אין המדיחים מלאו זה"

⁶³ ומחצה על מחצה הרי הוא כמיעוטא של עיר (מנחת חינוך תסד אות י)

⁶⁴ משמע שאין מספיק מה שיש בעיר מאה אנשים אלא בעינן שיוודחו מאה או יותר ועיין (מנחת חינוך שם)

⁶⁵ ואינו כמסית שמסית א"צ התראה כמו שמבואר בל"ת טז ועיין ביבין שמועה (שם סק"ג) שחקר לדעת
הרמב"ם שם פ"ב ה"ט לענין מנדר, דדעת הכסף משנה ברמב"ם דאין צריך התראה כיון דהוא רק דיבור, ועיין
ברמב"ם פ"ב מעדות ה"ד ובראב"ד, א"כ גם כאן הוא רק דיבור, אך כיון דעיר הנדחת אינה נעשית עד שיעבדו
המודחים והוי ליה דיבורם גורם למעשה הוי ליה מעשה דצריך התראה

ועיין בספר משנת חכמים (שם צפנת פענח אות ה') שהקשה נהי דקיימא לן התראת ספק שמה התראה
כמבואר ברמב"ם פ"ט מסנהדרין ה"ד והוא לאו המפורש בתורה, עיין ברמב"ם פ"ה משבועות ה"ב, מ"מ הא
כתבו התוס' בכתובות ט"ז ע"א בד"ה וספק נפשות, אף דהתראת ספק הויא התראה, דוקא שיוודע בודאי
שיבוא לידי איסור משום הכי שמה התראה עי"ש, א"כ הכא נמי דילמא לא יעבדו המודחים כלל ולא
איתבררא מילתא בשעת התראה עי"ש. ואפשר כיון דההתראה היא על האיסור לאו ג"כ, והלאו דמדיח עובר
בשעה שמסית לחבירו דהלאו הוא ושם אלהים אחרים וגו' לא ישמע על פיה (שמות כ"ג, י"ג), נהי דהתראה
צריכים ג"כ להתרות בו מיתה כמבואר ברמב"ם פ"ב מסנהדרין ה"ב, מ"מ הספק על המיתה, ועל הלאו הוי
התראת ודאי, אפשר דהוי התראה לענין מיתה ג"כ (מנחת חינוך מצוה תסד אות ב)

⁶⁶ רמב"ם שם הלכה ה

⁶⁷ ואפילו אמר ואתם אחרי לכאורה גם חשיב לשון יחיד דהא לכסף משנה פ"ה ה"א שם מובא בל"ת טז אינו
חייב סתם באלך ואעבוד כיון שאין בו לשון מסית אלא רק אם אומר ואתה אחרי וא"כ ע"כ שגם הכא אומר
לשון זה רק שאינו חייב כיון דאינו בלשון רבים אמנם אפשר דאתי לאפוקי אלך ואעבוד ואתה אחרי אבל
אתם אחרי חשיב לשון יחיד וצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וכן אם הדיחיה נשים⁶⁸, או קטנים, או גרים, או עבדים משוחררים⁶⁹, או שהדיחיה יחיד, או שהודחה מיעוטה, או שהודחו מאליהן, או שהיו מדיחיה מחוצה לה, כיון שאין דנין בה דין עיר הנדחת, אלא הרי הן כיחידים שעבדו עבודת כוכבים, ואין למדיחם דין מדיח.

הכלל כל⁷⁰ שאין עושין במודחים דין עיר הנדחת⁷¹ אין עושין דין במדיחין⁷², לפיכך אין דין מדיחים אם הדיחו את יושבי ירושלים, או את יושבי עיר מקלט, ועיר היושבת על הספר, כיון שאין בהם דין עיר הנדחת וגם מסית אינו כל שהסית לרבים.

אין מדיח אלא בארץ ישראל⁷³.

ומצוה זו⁷⁴ נוהגת בזמן שבית דין הגדול יושבים במקומם, כי עיר הנדחת אין דנים אלא בבית דין הגדול.

מה שנאסר בתורה לא תחמול על המסית, נאסר אף על המדיח⁷⁵ ולפיכך אין ללמד עליו זכות וכן אין לדיינים לחפש לו זכות, ובנו רשאי להלקותו מלקות בבי"ד

⁶⁸ בחינוך שם כתב "ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ונקבות. אבל דין העובר עליה בין איש ואשה, שהן בסקילה, אינו אלא במקום הראוי למשפט שהוא הארץ הנבחרת" והקשה עליו ביבין שמועה שם אות ב דהא קי"ל שאין דין מדיח באשה. ולומר דלאו זה הוא בכל המדיחים אע"פ שאין להם דין עיר הנדחת, מ"מ המדיחים עוברים באזהרה זו, דלא ישמע על פיה אע"ג שאין בהם דין סקילה זה אינו (מנחת חינוך פז)

⁶⁹ דבעבדים ואפילו משוחררים דהם גרים מ"מ אין העיר נעשית עיר הנדחת דבעינן מאותו שבט והנהו לאו בני השבט נינהו. אך אם אחד חציו ישראל וחציו עבד או בן חורין, נראה כיון דהחצי הוא בן השבט הוי ליה כמו כולו מהשבט, ויש להעיר דין עיר הנדחת ולהם דין מדיחים, (מנחת חינוך תסד אות ז)

⁷⁰ יבין שמועה שם

⁷¹ ונראה פשוט דכל היכא דנעשית עיר הנדחת בכל הדינים המבוארים, אך אין הבית דין יכולים לדונם, דצריכים ישראל להלחם עמהם, אם הם גבורים ואין יכולים לכובשם ולא לעשות בהם דין, מ"מ בודאי המדיחים נסקלים, כיון דחייבים העיר עונש רק עומדים על נפשם, מה לי בזה, והויא לה בודאי עיר הנדחת וחייבים המדיחים, וזה פשוט לא ניתן ליכתב מרוב פשיטותו (מנחת חינוך תסד אות ד)

⁷² ונראה דאם חסר תנאי אחד דלא דנין דין עיר הנדחת, הוי ליה בכלל מסית, ואזהרתיה מלאו דמסית (מנחת חינוך מצוה פז) וצ"ל בכוננו שמדובר שהסית יחידים רק חסר אחד מהתנאים האחרים אבל אם הסית רבים אינו בכלל מסית ואף מדיח אינו וכמ"ש"כ המנ"ח עצמו במצוה תסב אות ד וכתב שם "ואפשר דהטעם דרבים לא מימשכי, וגזירת הכתוב הוא".

⁷³ כיון שאין דין עיר הנדחת נוהג אלא בארץ ישראל, אף על פי שאינו מפורש אין צריך לפרש, דכל שכן מירושלים ומערי מקלט דכתיב (דברים י"ג, י"ג) עריך, וחזן לארץ אינו עריך (מנחת חינוך מצוה תסד אות ה)

⁷⁴ חינוך פז ומנחת חינוך תסד אות מז

⁷⁵ ברמב"ם בפ"ה מממרים הי"ד, כתב לכל אין הבן נעשה שליח להכות ולקלל לאביו, חזן ממסית ומדיח. ועיין במשנת חכמים סי' כ"ב (יבין שמועה סק"ד) שהקשה על זה דמדיח, שהרי בסנהדרין פ"ה ע"ב מבואר הטעם דכתיב לא תחמול וגו' וזה רק במסית ולא במדיח. אמנם עיין בשאלות בלק ס"ס קלד וברי"ף יבמות פ"ב ה ע"ב (מובא שם בגמ' בעין משפט בסוגריים) שגרסו שם בגמ' חזן ממסית ומדיח שהרי אמרה תורה לא תחמול וכו'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ואפשר שאף שאר הלאוים שנאמרו במסית שחייב לשנאתו (סה"מ ל"ת יח) ואסור לאהבו (ל"ת יז) ואסור להצילו (ל"ת יט) וחייב ללמד עליו חובה שייכים אף במדיח⁷⁶.

יא. המכשף העושה מעשה חייב ולא האוחז את העינים ... שנים לוקטין קשואין אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב ... מכשפה אחד האיש ואחד ... אף כאן בסקילה

המכשף חייב סקילה⁷⁷, והוא שעשה מעשה כשפים, אבל האוחז את העינים והוא שיראה שעשה והוא לא עשה, לוקה מכת מרדות, מפני שלא זו שנאמר במכשף בכלל (דברים יח פסוק י) לא ימצא בך וגו' ומכשף הוא, ולאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין הוא ואין לוקין עליו, שנאמר (שמות כב פסוק יז) מכשפה לא תחיה.

אסור לעשות סיאנס⁷⁸ משום דהוא ודאי כישוף.

י"א⁷⁹ שאם התרו במאחז את העינים משום מכשף אינו לוקה, אבל אם התרו בו משום מעונן, לוקה, וכן אם התרו בו משום שניהם לוקה משום מעונן⁸⁰.

וי"א ששני מיני אחיזת עינים יש, של מעונן ושל מכשף, ועל של מעונן חייב מלקות, ועל של מכשף אינו חייב אלא מכת מרדות שאחיזת עינים של מעונן היא שמראה שעושה מעשה זר ותמוה חוץ מטבעו של עולם, כמו

⁷⁶ ודאי לפי גירסת הרי"ף והשאלות הנ"ל יש לדייק שהרי בגמ' שם אמרין שהרי אמרה תורה לא תחמול ולא תכסה וכו' וא"כ ה"ה לשאר אבל אפילו אם לא גרסינן בגמ' מדיח עכ"פ מסברא כיון שיש בו לאו דלא תחמול ה"ה לשאר והטעם נראה דהוקשו מסית ומדיח אהדדי וכמש"כ ביבין שמועה שם אות א לבאר אמאי מחייב מדיח אע"ג שהוא עצמו לא עבד "דילפינן הרהר ממסית בסנהדרין פט ע"ב ובמסית חייב אף שלא עבד וילפינן מיניה ד"ה למדיח ואף דלכל מילי לא דמי למסית וכו' מ"מ ילפינן בדדמי ליה" עכ"ל וא"כ אפשר ד"ה לענין לאוין אלו ועיין אור שמח סנהדרין פי"א ה"ה

⁷⁷ רמב"ם עבודת כוכבים פי"א הט"ו

⁷⁸ שם ס"ק ו' מטוטר"ד תליתאי ח"ב וכן הביא בשם תשורת שי מהדו"ס סי' קכ"ט

⁷⁹ ר' יהושע הנגיד מבני בניו של הרמב"ם בתירוץ ב הובא בכ"מ שם ולדעה זו, כל אוחז את העינים, אף על פי שאותו מעשה התמהון שנראה לבני אדם לא אינו באמת המעשה שעשה אלא שנדמה להם כך, מכל מקום הוא צריך לעשות איזה מעשה עד שאוחז עיניהם להידמות להם כך, שאם לא כן הרי הוא לאו שאין בו מעשה ואין לוקים עליו

⁸⁰ וכן הוא בתירוץ אחד בשו"ת הרדב"ז ח"ה ללשונות הרמב"ם סי' אלף תרצה (תקפה). אי נמי וכו'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

להמית ולהחיות וכיוצא, וע"ז חייב משום מעונן, ואחיזת עינים של מכשף היא שמראה במה שהוא טבעו של עולם, כגון שנוטע קשואים וכיוצא, וע"ז אינו חייב אלא מכת מרדות, כיון שניתן לאזהרת מיתת ב"ד⁸¹. וי"א⁸² שאחיזת עינים של מעונן היא שאומר אני אראה אותך בפס יד דברים העתידים לבוא אליך, שזהו ענין המעונן שאומר דברים העתידים כמו באצטגנינות, ואחיזת עינים של מכשף שאינו לוקה היא שמראה שלוקט ואינו לוקט, ובשניהם עושה מעשה.

וי"א⁸³ שאחיזת עינים של מעונן היא שלא נעשה על ידי כישוף אלא על ידי מרמה ותחבולה, והאוחז עושה שום מעשה עד שידמה להרואים תמהון, ואחיזת עינים של מכשף היא שמראה על ידי כישוף כאילו עושה מעשה אבל הוא לא עשה כלום. וי"א⁸⁴ שאחיזת עינים של מעונן היא שמראה מעשה תמהון והוא אינו עושה שום מעשה כלל, אבל להעומדים נדמה שהוא עשה את התמהון, ולוקה כיון שלעיני בני אדם נחשב שהוא עשה מעשה, ואחיזת עינים של מכשף היא שאף להעומדים לא נראה כאילו הוא עשה המעשה אלא שנדמה להם שעל ידי זה האיש נעשה מעשה ממילא, כגון שנעקרו הקשואים שבשדה, אבל לא נדמה להם שהוא עקרם.

וי"א⁸⁵ ששלשה מיני אחיזת עינים הם. א. אחיזת עינים של מעונן שבתורה היא על ידי עישונים והקטרות או על ידי נרות דולקים, כגון שלוקח השעוה ומערב עמה דברים אחרים ועושה ממנה נר ומדליקו והעומדים נאחזים עיניהם ורואים דברים משונים מה שלא היה ולא נברא, ולוקה על זה. ב. ואחיזת עינים על ידי כישוף היא בהשבעת שדים או במלאכה אחרת ממלאכת הכישוף ועושה מעשה לאחוז את העינים, ואין בה לא מיתה ולא מלקות, לפי שהלאו ניתן לאזהרת מיתת בית דין. ג. ואחיזת עינים ממין שלישי היא שעושה דברים זרים על דרך תחבולה או מהירות או קלות ידים, שנראה כאילו אחז את העינים, ואין בה איסור תורה כלל, אלא שאסור משום גנבת דעת הבריות.

וי"א⁸⁶ שלוקין על אחיזת עינים גם במעונן וגם במכשף אם עשה מעשה, ואם לאו הרי הוא לאו שאין בו מעשה ואין לוקים עליו. ולפיכך יש להחמיר בכל צורה של אחיזת

⁸¹ מהרי"ק שורש עז

⁸² לח"מ שם

⁸³ ב"ח יו"ד סי' קעט. ועי' שו"ת הרמ"א סי' סז

⁸⁴ ט"ז סי' קעט ס"ק י

⁸⁵ שו"ת הרדב"ז ח"ה ללשונות הרמב"ם סי' אלף תרצה (תקפה)

⁸⁶ סמ"ג לאוין נג טור יו"ד קעט וכן בהגהות מימוני שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

עינים, אמנם אם מראה קודם לכן אופן המעשה שעומד לעשות ע"י קלות ומהירות התנועה מותר⁸⁷.

י"א⁸⁸ שאין איסור מדינא לשאול במכשפים אמנם השואל מגונה הוא מאד.

ולפיכך יש מקילים⁸⁹ לשאול למכשף לחולה אפי' אין בו סכנה, ובפרט בזמן הזה דרוב מי שנקרא מכשף היום, הוא השואל מן השד וזה אינו איסור כלל.

וי"א⁹⁰ שאסור מדאורייתא לשאול במכשפים. וי"א⁹¹ שאסור מדרבנן ולוקין עליו מכת מרדות.

ולפיכך יש להחמיר⁹² שלא לשאול במכשפים אפילו לצורך חולה, אמנם לצורך חולה שיש בו סכנה מותר לשאול וכן אם חולה ע"י כישוף ואפשר להסיר חוליו רק ע"י כישוף מותר לשאול במכשף.

מותר להתרפאות⁹³ ע"י היפנוזה אפילו לחולה שאין בו סכנה⁹⁴.

⁸⁷ ברם שלמה סי' קעט ס"ק לו

⁸⁸ חינוך מצוה תקי

⁸⁹ דרכ"ת קעט ס"ק א' בשם הנחלת שבעה

⁹⁰ שו"ת מהרש"ל סי' ג

⁹¹ שו"ת רדב"ז חלק א סימן תפה

⁹² ש"ך שם ס"ק ח ומהרש"ל שם

⁹³ שו"ת בנין ציון סי' סו שו"ת אגרות משה יו"ד ב סי' כט

⁹⁴ וז"ל שם "שאלתי את פי חכמי אה"ע מה דעתם בפעולת המאגניטיזירען (היפנוזה) אם יש בו ממש בשינוי הטבע כמו שמספרים או לא ומצאתים בדעות חלוקות יש שאמרו שהכל הבל וכזב ואין נעשה שינוי כלל רק שנתעלה כח המדמה של החולה עד שחושב כאלו רואה נפלאות ויש מהם שאמרו שאמת נעשו מראות נפלאות אשר בודאי יש להם מקור ודרך בטבע אבל עוד נעלם ממנו כל ענין הדברים ורק מעט יש לקרב אל השכל איך אפשר שיהיה לטבע מהלך בין המראות האלה. ולכן לענ"ד אפילו לו יהי בן שאין למצוא מפתח כלל איך בדרך הטבע יהיה שינוי גדול בכל הענינים ע"י פעולת המאגניטיזירען עם כל זה אין אנו צריכים להרחיק ולחוש שמכחות הטומאה נעשה שהרי לפי המבואר בפוסקים ופסק בטוש"ע י"ד (סי' קנ"ה) מותר להתרפאות ע"י לחש מע"ז כשאנו בודאי שמזכיר שם ע"ז על הלחש וכשאנו כומר לע"ז והרי בלחש ודאי אין מבואר לטבע שיפעל על החולי ואעפ"כ אין חוששין שמא מרפא ע"י כחות הטומאה אלא תלינן שיש הרבה עניני טבע שנעלמו עדיין ממנו ולמה נחוש יותר בענין מאגניטיזירען שעכ"פ העוסקים בו מאמינים שנעשה ע"י הטבע ולא ע"י פעולות רוחניים ואפילו להתרפאות ע"י כשוף יש מהפוסקים שמתירים וגם האוסרים מתירים עכ"פ ביש סכנת נפשות כמבואר בש"ך י"ד רס"י קע"ט וגם משום תמים תהיה אין לחוש דכל שעושין משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי אף שהם דברים שאין להם מבוא בטבע כש"כ שאין חשש להתרפאות ע"י דבר המאגניטיזירען אשר העוסקים בו אומרים שהוא דבר נהוג ע"פ הטבע אף שעדיין לא באו עד המקור לידע הענין על בוריו והרי אין לתמוה על זה שגם בשאר ענינים אחר כל החקירות אשר חקרו לא ידעו מגודל פעולת הטבע כמפה מן הים ולכן אין אתנו לאסור שנויי הטבע רק מה שאסרה התורה כגון כשוף ונחוש אשר לפני הבורא המצוה נגלו כל תעלומות והוא יודע מה שהוא שינוי טבע באמת ולכן לענ"ד מותר להתרפאות ע"י מאגניטיזירען אפילו חולה שאין בו סכנה ויקבל עזרו מקדש. הקטן יעקב ובאגמב"ם שם כתב ובדבר "היפנאטיזמוס הוא רק כח השפעה על הנערווין ואין זה ענין כשוף לכן אין למחות

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אוכל⁹⁵ הנעשה ע"י כישוף, אם נעשה ע"י גוי מותר באכילה⁹⁶. אבל אם נעשה ע"י ישראל אסור באכילה.

אסור להתרפאות⁹⁷ ע"י רופא כומר⁹⁸ ואפילו אם אין ידוע לנו אם מזכיר שמות ע"ז שלא כדרך ריפוי, או סמי רפואה רק בידים גלויים, עם חף אצבעותיו, ואפילו לחולה אנוש שיש בו סכנה

כל סגולה שהיא לרפואה ויש ליתן בה טעם על פי הטבע או על פי השכל או שנתפשט בין האנשים שהוא מועיל מותר לעשותה וכן סגולות שאינם מנויים בגמרא או בתוספתא שהם מדרכי האמורי מותר לעשותם⁹⁹.

אבל סגולות¹⁰⁰ הנעשות לאהבה לחן או לפרנסה לא מצאנו לבם היתר מדברי הפוסקים.

דף סז:

בזה, אבל אני יודע שהרופאים אין משתמשים בזה ובודאי לא יסמכו שיישן בשביל זה אף בעשיית אפערציע אבל אם עושין זה אין למחות כי לא שייך זה לכשוף⁹⁵.

⁹⁵ דרכי תשובה שם ס"ק י בשם שו"ת גור אריה יהודה

⁹⁶ כיון שלגוי אין איסור בכישוף א"כ לא נעשה ע"י איסור משא"כ בישראל וממילא הרי הוא בכלל לא תאכל כל תועבה (ל"ת קמ)

⁹⁷ שו"ת מנחת יצחק חלק ו סימן פ

⁹⁸ וזהו תמצית דבריו יש לדון בענינים כאלה משום תלתא. א. משום דרכי האמורי. ב. משום כשוף. ג. משום מזכיר שם ע"ז, ובכל אלו יש אריכות דברים, וכו' ובשד"ח (כללים מע' הלמד כלל קי"ז) הביא שם בשם בעל כפת תמרים בשו"ת קול וז"ל ומשום דרכי האמורי ליכא כדאמרין (בשלהי במה אשה) כל שהוא משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי, ובזה שייך מש"כ בתשובת חות יאיר (סי' רל"ד), בדנו שם בענין הלחשים שיודעים איזה נשים לאיזה מיחושים וכאבים וחלאתם, אם יש בזה משום דרכי האמורי, ואחרי פלפולו בדברי הש"ס והפוסקים סיים ולענין הלכה למעשה הנח להם לישראל דמסתמא נודעו להם בניסיון והורה להם מורה להתיר עכ"ל, אבל נחשים שעושין הגוים ולא ידוע טיבתם ומהותם בודאי יש לחוש שמקורם בדרכי האמורי ומעשה כשפים. אך עדיין אנו צריכין למודעי אם יש לחלק ולומר דשאני היכא דעושין בעצמן הלחש, לבין הולך לדרוש מהם והמה עושין לו, ובזה אנו צריכין לבוא לעיקרא דדינא במעשה כשפים כהאי גוונא ... ובסוף סי' קע"ט מביא הש"ך פלוגתא אם סתם מכשף הוי מין עיי"ש, וש"מ מזה תרתי, א' דבסתם ומזכיר ע"ז, ב' דבמין וכיב"ז היינו כומר אף בסתם דהוי כמזכיר ע"ז, אפילו בודאי ימות ח"ו אסור להתרפא ממנו ע"י לחש כנ"ל. וכן מבואר בשו"ת דבר שמואל (סי' שנ"ט) "וכל הגלחים והכומרים בזמן הזה כמינים הם חשופים לדון סתמן כפירושן דודאי מזכירין שם ע"ז, ורופאי אליל כולם לא יועילו ולא יצילו כי תוהו המה וכו', וכדאי הוא זכות ההרחקה הזאת לכוונת קדושת שם שמים ואחדותו לבטל כל המאורעות וכו' כי כל העמים וגו' ואנחנו בשם א' מזכיר, ובתפילתנו אליו נעתיר וכו' עכ"ל, ועי' מש"כ בתשו' צמח צדק (ליאבאוויטש, סי' פ"א). סו"ד להתרפאות מאת הכומר שלא בדרך הטבע, הכל מודים דאסור אפילו בסכנת נפשות, ובסתם עכו"ם צריך עוד עיון גדול למעשה, ויש להתיישב הרבה בהגיע לתור הלכה למעשה, והרופא חולים ישמור אותנו שלא יצטרכו ח"ו לכל זה"

⁹⁹ תמים תהיה להר"ר יעקב הלל בהוצאת אהבת שלום התש"ס עמ' עד

¹⁰⁰ שם עמ' עה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

יב. בלטיהם אלו מעשה שדים בלהטיהם אלו מעשה כשפים ...דקפיד אמנא שד דלא קפיד אמנא כשפים

ביצד מעשה המכשף¹⁰¹, שמשנין על ידי כשפים¹⁰² טבע הדבר המסודר מן השמים, שבמעשה הכשוף משנין הדבר להפך ממה שהוא כגון לעשות מן המטה נחש, כמו שעשו חרטומי מצרים בלהטיהם, שהם מעשה כשפים¹⁰³.

י"א¹⁰⁴ שדברים האלו כולן דברי שקר וכזב הן¹⁰⁵ וכל המאמין בדברים האלו וכיוצא בהן ומחשב בלבו שהן אמת ודבר חכמה אבל התורה אסרתן אינן אלא מן הסכלים ומחסרי הדעת¹⁰⁶ ומפני זה אמרה תורה כשהזירה על כל אלו ההבלים (דברים יח

¹⁰¹ שו"ת ריב"ש סי' צ"ב

¹⁰² ובגמ' חולין ז' ב' סנהדרין ס"ז ב' למה נקרא שמן כשפים שמכחישים פמליא של מעלה ופירש"י שעל מי שנגזר לחיות ממיתין אבל בריב"ש שם כתב "עוד שאלת. מה שאמרו רז"ל (חולין ז.). למה נקראו שמם כשפים שמכחישים פמליא של מעלה; אם הוא לשון כחש וכזב, או הוא לשון כחישה ותשות כח תשובה. ודאי לשון כחש הוא, לפי שמשנין על ידי כשפים טבע הדבר המסודר מן השמים"

¹⁰³ ואמרו רז"ל במדרש, (שמות רבה ט' י"א) שהם נעשים ע"י מלאכי הבלה; והמלה מגזרת אש לוחט, להבה תלחת רשעים (שם) ועיין ברבינו בחיי שמות פכ"ב פס' יז "ענין הכשוף הוא חבור דברים חלוקים זה מזה וכאשר יחבר אותם הדברים למטה זה עם זה כן יתחברו ויתערבו הכחות אשר למעלה זה עם זה ותצא מביניהם פעולה נפלאה נכרית, ואיסור כלאים נוטה לזה קצת כי הוא מערבב הכחות למעלה אשר הפרוד והרחוק ראוי בהם והחבור בהם מזיק מאד והנה חרטומי מצרים עיקר חכמתם היה ענין הכשוף והיו עושים בהם דברים נפלאים בדרך טבע, ודרשו רז"ל למה נקרא שמן כשפין שמכחישים פמליא של מעלה, והכחשת הפמליא הוא כשאדם עושה למטה הרכבת דברים שהם הפך הכחות הפשוטים הנגזרים בתנועת הגלגלים ובגזרת עירין שהם נפש להם והם הנקראים פמליא של מעלה, וראוי לאדם שיניח העולם שיתנהג כמנהגו וכפי טבעו הפשוט שהוא רצון בוראו יתברך שבראו כך ואם תתעסק בכשפים יש בזה צד הכחשה וכן דעת הרמב"ן אבל דעת רבינו חננאל ז"ל בפירושו במסכת סנהדרין מכחישין נראין כאלו מכחישין ואמר כי אין לכשפים פעולה כ"א מה שיגזור הש"י וכענין שאמר ר' חנינא לאותה אשה אין עוד מלבדו כתיב ואע"ג דמשני התם שאני ר' חנינא דנפיש זכותיה שנויא הוא ולא סמכינן עליה ואדרבי חנינא אתי תברין".

¹⁰⁴ רמב"ם שם הט"ז

¹⁰⁵ "והם שהטעו בהן עובדי כוכבים הקדמונים לגויי הארצות כדי שינהגו אחריהן ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להמשך בהבלים אלו ולא להעלות על לב שיש תועלת בהן שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל ונאמר כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן" וגו' (שם)

¹⁰⁶ ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלימה אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות שכל אלו הדברים שאסרה תורה אינם דברי חכמה אלא תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת ונטשו כל דרכי האמת בגללן (שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

פסוק יג) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. וי"א¹⁰⁷ שיש בדברי הכישוף ממש, אלא שהתורה אסרתם. וכן עיקר¹⁰⁸.

¹⁰⁷ וכן משמע ברמב"ן שמות פ"ז פס' יא בלתייהם – אמרו רבותינו (סנהדרין סז ב) שהם מעשה כשפים ועל ידי מלאכי חבלה הם נעשים, והמלה מגזרת אש לוחט (תהלים קד ד), להבה תלהט רשעים (שם קו יח) והענין, כי הם נעשים על ידי לוחטים, מלאכי אש, מלהטת באדם ולא ידע ותבער בו ולא ישים על לב, כענין ויגל ה' את עיני נער אלישע והנה רכב אש וסוסי אש (מ"ב ו יז). ואולי יקראו כן המלאכים השוכנים באויר בגלגלי היסודות שקורין אותם שרים. ועוד אבאר בעזרת הצור (ויקרא מז ח, יז), דברים יח יט). אבל "בלתייהם" (להלן ח ג) אמרו (סנהדרין סז ב) שהם שדים, והמלה נגזרת ממלת "לט", דברו אל דוד בלט (ש"א יח כב) , כי השדים באים בלט, כי הם בעלי גופות מאויר שאינו נרגש, והוא שאמר "לחכמים ולמכשפים", כי חכמי ההשבעות ואסיפת השדים היו ראשיהם וזקניהם, "וחרטומי מצרים" יכלול את שניהם. ולא ידענו גזרת המלה. ואמר רבי אברהם כי היא לשון מצרי או לשון כשדי, כי לא מצאנו רק בדברי שניהם. והקדוב כדברי רש"י (בבראשית מא ח) שהיא מלה ארמית מורכבת, חר טמי, הנחרים בעצמות, כי נודע הוא כי רוב האומנות בעצמות מתים או בעצמות חיות, כענין שהזכירו בידעוני (סנהדרין סה ב) וכן כתב ב שו"ת הריב"ש סימן צב.

¹⁰⁸ וז"ל בהגר"א בשו"ע יו"ד סי' קע"ט ס"ק י"ג "והוא (הרמב"ם) נמשך אחר הפילוסופיא ולכן כתב וכו' הכל הוא שקר אבל כבר הכו אותן על קדקדו והפילוסופיא הטתו ברוב לקחה לפרש הנמ' הכל בדרך הלציי ולעקור אותם מפשטן וח"ו איני מאמין בהם ולא מהם ולא כל הדברים כפשטן"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מעשה שדים, י"א¹⁰⁹ שהרי הוא כמעשה כישוף ואסור¹¹⁰. ויש מי שמתיר לישאל בהם על הגניבה. וכיוצא בזה. כיון שאינו ע"י מעשה וע"י השבעה¹¹¹ שמשביע אותם ע"י שמות, יש מתירין בכל ענין מ"מ רוב העוסקים בזה אינן נפטרים מהם בשלום, על כן שומר נפשו ירחק מהם.

¹⁰⁹ ועיין שו"ת רדב"ז חלק ג סימן תה "ולענין שאלה בשדים בלא קיטור יש מחלוקת בפוסקים שהרמ"ה ז"ל כתב דמעשה שדים הרי הוא בכלל מעשה כשפים וכן כתבו קצת מהפוסקים. והרא"ש ז"ל כתב דאין מעשה שדים בכלל מעשה כשפים" ועיין בב"י שם וז"ל "בסוף פרק ארבע מיתות (סנהדרין סז ע"ב) גרסינן א"ר חייא בר אבא בלמיהם אלו מעשה שדים בלמיהם אלו מעשה כשפים אמר אבבי דקפיד אמנא שד דלא קפיד אמנא כשפים. ופירש רש"י דקפיד אמנא שד. מי שמקפיד על הכלי שאינו יכול לעשות דבר בלא כלי הראוי לאותו דבר כגון שרי בהן שצריכין סכין שקתו שחור ושרי כוס שצריכין כוס של זכוכית. דלא קפיד אמנא. שבכל כלי היה עושה. וכתב הרא"ש (סי' ח) על זה יראה כיון דרבי חייא בר אבא ואב"י פירשו לנו מה הן מעשה שדים ומה הן מעשה כשפים שדעתם מסכמת שמעשה שדים אינו בכלל מעשה כשפים ומותרין והן בכלל עובדי דרב חנינא ורב אושעיא דאי מעשה שדים אסור כמעשה כשפים מאי נפקא מינה במה שפירשו מה הן מעשה שדים ומה הם מעשה כשפים וכתב ברדב"ז שם על דברי הרא"ש "ואני שמעתי ולא אבין בוונתו ז"ל דאיך יעלה על הדעת דגברי רבירבי כי הני הוו עסקי כל מעלי יומא דשבתא במעשה שדים והיו נהנים ואוכלים הדבר הנעשה ע"י שדים. ותו דבספר יצירה היו עוסקים ובין שיהיה פירוש ספר יצירה הנמצא אצלנו שהוא מיוחס לאברהם אבינו או כפי' רש"י ז"ל שהיו מצרפים אותיות השם שבהם נברא העולם ואין כאן מכשפות דמעשה הקב"ה ע"י קדושה שלו הוא ע"כ אין כאן מעשה שדים ח"ו. ומה שהוצרך לפרש רבי חייא בר אבא מה הם מעשה שדים ומה הם מעשה כשפים אע"פ ששניהם אסורים איכא למימר דלא נפקא מינה מידי לענין דינא אלא לדעת פ' הכתובים דלמיהם הוא מעשה כשפים שאדם עושה מעצמו בלא שדים מלשון להט החרב. ולמיהם הוא מעשה שדים שעושה ע"י שדים הבאים בלט מלשון ותבא אליו בלט וכדפי' רש"י ז"ל. א"נ נפקא מינה דאם הם מעשה כשפים צריך להתרות בו משום מכשף ואם הם מעשה שדים צריך להתרות בו משום בעל אוב וכדכירנא לעיל והרי זה נכון. ומה שכתב הרמ"ה ז"ל שהם בכלל מעשה כשפים לאו שהם מהשם ממש אלא הם בכלל כשפים שהכל אסור וכו' ומכאן יש ללמוד דלשאל בשדים ע"י השבעת שמות הקודש מותר דמה לי להשביע שדים ומה לי להשביע המלאכים וכן העלה ה"ר אליעזר ומעשה דאשמדאי דאמר ליה שמא דמך עלך. ואפשר שעל זה סמכו העולם לשאל בשדים ע"י השבעות. ועוד צריך תנאי אחר שלא יעשה מעשה לא ע"י לחש אלא ע"י השבעה לבד. ואע"ג דלגבי הדין נראה שזה מותר עדיין יש לחוש מפני וכו' וירא שמים ראוי שיתרחק מהם ומלשאל בהם בשום ענין כי הוא שמץ של עבודה זרה והשואל בהם כאילו נותן כח לאל אחר רחמנא ליצילן".

¹¹⁰ וכן משמע דעת הרמב"ן ויקרא פי"ט פס' כו בביאור לא תאכלו על הדם וז"ל "ועל דרך הפשט, הוא מין ממיני הכישוף או הקסמים כי הוא דבר למד מענינו, והיו שופכים הדם ומאספים אותו בגומא והשדים מתקבצים שם כפי דעתם ואוכלין על שולחנם להגיד להם העתידות וכאשר היו ישראל עם שאול במחנה ההוא היו מתפחדים מאד מן הפלשתים, ולא היה שאול עושה דבר בלתי שאלת אורים ותומים וכו' והעם היו שואלים בשדים או בכשפים לדעת דרכם ומעשיהם ואוכלים על הדם לעשות המעשה ההוא" הרי להדיא כתב דשאלת שדים ע"י מעשה (דשפיכת הדם) הוא מין ממיני הכישוף ועיין בחינוך מצוה סב "ואל תחשוב כי מלאכת הכישוף והשדים דבר אחד, שהרי בפירוש אמרו זכרונם לברכה (סנהדרין שם) בלמיהם (שמות ז', כ"ב) מעשה שדים, בלמיהם (שם, שם, י"א) מעשה כשפים, משמע מזה שענין הכישוף אפשר להעשות בלתי מעשה שדים. ואמנם גם עם השדים יעשו לפעמים אותן, ואותן השדים שמשתמשים בהם למלאכת הכישוף נקראים מלאכי חבלה, כן פירש רש"י ז"ל, לפי שענין הכישוף לעולם אינו נעשה רק לחבל.

¹¹¹ שו"ע יו"ד סי' קעט סעי' מז ויש"ך ס"ק כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

**יג. העושה מעשה בסקילה האוחז את העינים פטור אבל אסור
מותר לכתחלה כדרב חנינא ורב אושעיא כל מעלי שבתא
הוו עסקי בהלכות יצירה ומיברי להו עיגלא תילתא ואכלי
ליה**

מותר לעשות¹¹² מעשה ע"י ספר יצירה¹¹³ לצורך קדושת השם או לצורך מצוה רבה ואין בו משום כישוף ובזמה"ז לא נמצא בעונותינו הרבים מי שיודע לנהוג בטהרה ובקדושה ורחמנא ליבא בעי, ולכן אין להשתמש

¹¹² שו"ע שם סעי' טו ובש"ך שם ס"ק יח

¹¹³ וז"ל הש"ך שם "דשמות הקדש הם והש"י נתן בהם כח שיוכלו לפעול על ידיהם החסידים והנביאים והפועל בהם מראה גדולתו ונבורתו של הש"י שמו אף שיתעסקו בהם בקדושה ובטהרה ולצורך קדושת השם או לצורך מצוה רבה אשר לא נמצא זה בדורות הללו בעו"ה ואפי' בזמניהם מצינו שנענש ישעי' ע"ז וכ"ש בזמה"ז שא"א לנהוג בטהרה ובקדושה ורחמנא ליבא בעי עכ"ל עט"ז ודבריו נכונים וכן נמצא בכמה מחברים דורשי רשומות שאין להשתמש בשמות הקדש כ"א לצורך מצוה רבה ודאשתמש בתנא חלף וכן כתב הרב לקמן סי' רמ"ז סוף סכ"א ודאשתמש בתנא חלף י"א זה המשתמש בשמות הקודש גם בספרי המקובלים מבואר שעון גדול הוא המשתמש בשמו ע"כ המונע יבורך".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

בשמות הקודש¹¹⁴, או בקבלה מעשית¹¹⁵, מלבד לצורך גדול¹¹⁶. והמונע יבורך. וי"א שעל זה נאמר "ודאשתמש¹¹⁷ בתנא חלף" והשומר נפשו ירחק מהם.

¹¹⁴ ועיין ספר פרדס רמונים להרמ"ק שער כא פ"א "אמנם שמות האלה וכיוצא אשר יש שיהיו גלויים אל הקדושים משרתי עליון והנביאים המדברים ברוח הקודש ומהם קבלוה התנאים והאמוראים וקבלת איש מפי איש עד למרע"ה מסיני מפי הגבורה. והנביאים ע"ה היו משיגים דרך אותם האותיות בהתבודדות גדול וזכות הנשמה המהורה אותו הרוחניות המתלבש באותיות וסדר יחוד המדרגות אחת אל אחת מקבילות הלולאות משולבות אשה אל אחותה ואיש באחיהו ידובקו ובם מכירים קשר העולמות ומוסיפים ידיעה על ידיעתם והיו יודעים כחם ושימושם, לא להשתמש בהם ח"ו אלא לדעת יכולת קונם. ומרוב הצרות נסתמו עיני חכמים ונתמעטו הלבבות ודורשי התורה נחלש כחם מהשיג פשמי הדברים, כ"ש בידעת הקבלה העיונית הספירית, כ"ש קבלה המעשית, עד שלא נשאר בהם עוצר כח נגד הצרות כ"א הרשב"י ע"ה וחבריו שעמדו וגילו כבשונו של עולם. וגם דבריו אין אנו משיגים מקוצר רוח ומעבודה קשה כי יודעים אנו בבירור כי אין שכלנו הדל מגיע לקצת מן הקצת בעמקי מאמרו בחכמה הזאת, וכל דבריו נעלמים תכלית ההבדל וההעלם. אכן ע"י הכאת פטיש השכל בקושיות וקליפות שעל ההלכות יצא לנו אור מארובות דקות כסדקי המחט. עוד היתה סבה אל קבלה המעשית אשר היתה גלויה בימי הרמב"ן ע"ה והרב ר' אלעזר מגרמיוזא רבו והרב ר' יוסף גיקאטלייא ועמודי עולם כמותם וכן בימי הנאונים שהיו משתמשים בשימושא רבא ושימושא זוטא. וכל זה (גרמו) [ואברנו] בעונותינו, כי הם בעצמם לא רצו לגלותם לפי שראו אנשי חסד נאספים ונתמעטו אנשי מעשה וחששו שמא ישתמש בהם אדם שאינו הגון, כמו שראינו באותם שהיו אחריהם הרבה וקרובים אלינו כמו יוסף דיליריינא וכיוצא בו המחריבים בית אלהינו ומרבים את פרצותינו. ולמען זה לא נחקור אחר שמושי השמות עם היותם נמצאים בספרי הקדמונים זולת בביאורם ממה שיועיל אל העיון"

¹¹⁵ וז"ל מהר"ח בספר שערי קדושה – חלק ג שער ו וזהו סוד ענין קבלה מעשית. ולכן אסור להשתמש בה, כי בהכרח יתדבק גם ברע המתדבק בטוב, וחושב למהר נפשו ומטנפה בסבת הרע ההוא, וגם אפילו שישגי, הוא אמת בתערובת שקר, ובפרט כי אין אפר פרה מצויה וטומאת הקליפות מתדבקות באדם המתקרב להשיג על ידי קבלה מעשית, ולכן שומר נפשו ירחק מהם, כי מלבד שמטמא נפשו יענש בנהיגה, ואף גם בעולם הזה קבלה בדינו כי יעני או הוא או זרעו או יחלה בחולאים הוא או זרעו או ישתמד הוא או זרעו: וקח ראייה מרבי יוסף דילא ריינה ורבי שלמה מולכו שנשתמשו בקבלה מעשית ונאבדו מן העולם, וכל זה לסבה הנזכרת כי אין טוב בלתי רע, ולא עוד אלא שמכריחים אותן בעל כרחן על ידי השבעות, ואז מפתים אותן ומטין אותן לדרכים לא טובים עד שמאבדים נפשם, וגדולה מזו כי כל דרכי ההשבעות האלו העלימום הראשונים ואין אנו בקיאים היטב בדרכיהן וראוי להתרחק מהם בתכלית: ועיין ספר תמים תהיה האריך מאד בענין זה

¹¹⁶ ועיין בספר בית אלקים להמב"ט שער היסודות פכ"ב וז"ל "ולפעמים נעשה הנס בלי רשותו ית', ויש כח לעושה אותו לעשותו, כמו מי שהוא יודע ובקי בשמות הקדש ושימושן ויודע הממונה על כל דבר ודבר ומשביע אותו לעשות רצונו ולמלאות חפצו בדבר שאין בו צורך מצוה וקידוש השם, והעושה זה הוא נענש מפני ששנה טבע העולם וסדר הבריאה שברא האל ית' ואמר עליו וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, וזהו עונש המשתמש בשמות הקדש שהוא בכלל ודאשתמש בתנא חלף, מפני שהוא לוקח ממשלה ושולטנות לעצמו לשנות סדר בריאתו יתברך שלא מדעתו ושלא מרצונו"

¹¹⁷ מסכת אבות פרק א מ"ג ופרק ד מ"ה ובגמ' מגילה כח:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

